

MILKFOOD LIMITED

5th Floor, 91, Bhandari House, Nehru Place, New Delhi-110 019
Ph.: 26460670-4 / 26463773 Fax : 011-26460823
E-mail : milkfoodltd@milkfoodltd.com, Website : www.milkfoodltd.com
CIN : L15201PB1973PLC003746

31st August, 2019

MFL\SCY\2019-20
The Manager (Listing)
The BSE Limited
1st Floor, New Trading Ring,
Rotunda Building
P J Towers, Dalal Street,
Fort, Mumbai-400 001

Sub: Copy of Advertisement published in newspapers – Notice of the 46th Annual
General Meeting
Scrip Code No.: 507621

Dear Sir/Madam

In compliance with Regulation 30 & 47 of the Securities and Exchange Board of India (Listing Obligations and Disclosure Requirements) Regulations, 2015, Please find enclosed herewith copies of Notice of 46th Annual General Meeting of Milkfood Limited to be held on **Thursday, 26th September, 2019** at 9.00 a.m. at the registered office of the Company at Bahadurgarh, Distt. Patiala, Punjab, as published in “**Financial Express**” – English Daily and “**Daily Mehnat**” – a regional (Punjabi) Daily – both on Saturday, 31st August, 2019.

You are requested to take the same on your records and oblige.

Thanking you,

Yours faithfully
For Milkfood Limited

(Rakesh Kumar Thakur)
Company Secretary

Encl: a/a

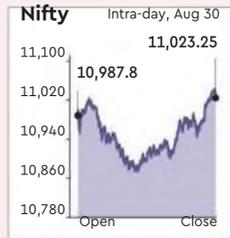
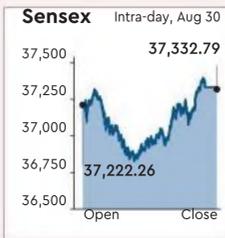
Sensex surps 264 pts on banking, FMCG boost; posts weekly gain

FE BUREAU
Mumbai, August 30

THE EQUITY MARKETS on Friday snapped their two-day losing streak, and ended with robust gains. Markets gained largely due to the positive global cues. Market participants say that measures taken by the government in the last one week are positive for long term, but some measures are also required to kick-start the economy.

The Sensex ended the day at 37,332.79, up by 263.86 or 0.71%. It ended the week with gain of over 1.72%. The Nifty ended the day at 11,023.25, gaining by 74.95 points or 0.68%. The NSE benchmark has gained by around 1.8% during the week. Market participants say easing of tariff dispute by the US and China helped several Asian markets on Friday.

Andrew Holland, CEO at Aventus Capital Public Markets Alternate Strategies LLP, said: "Measures taken by the

government in the last one week have stabilised the markets and there was some speculation regarding merger of PSU banks before closing of markets. All the measures announced are good for the long term, but we are waiting for a few more announcements on the economy front."

Provisional number from the BSE showed that foreign portfolio investors (FPIs) bought stocks worth \$162.87 million on Friday. Of the 30 stocks listed on the BSE Sensex, 22 stocks closed in the green, with financials being one of

the top gainers. Yes Bank and Indusind bank have gained 3.75% and 3.20%, respectively.

Among the 19 sectoral indices compiled by BSE, the BSE Metal index rallied the most with a gain of 1.77%, followed by FMCG at 1.74% and realty by 1.25%. However, power, capital goods and oil and gas indices slipped up to 0.60%.

Top gainers in the Sensex pack included Yes Bank, Sun Pharma, Indusind Bank, Tata Steel, HUL, Vedant, Tata Motors, ICICI Bank, ITC, HDFC and Bajaj Auto, that rose

up to 3.75%. On the other hand, Power-Grid, ONGC, HCL Tech, Kotak Bank, L&T, NTPC, SBI and Asian Paints fell up to 2.12%.

"Markets demonstrated resilience today, in what could be called a reversal day, with indices being down most of the day and ending up strongly at the close. With the government, finance ministry and RBI working in tandem, sentiment will recover in time as will growth... Metals, PSUs and FMCG led the rally on the hope of further measures to be announced by the finance minister... Buoyant global markets supported the gains. India has under-performed emerging market peers as well as the developed markets over the past few months," said Sunil Sharma, chief investment officer, Sanctum Wealth Management.

The broader BSE midcap and smallcap indices followed the benchmarks, ending up to 1.01% higher.

(With PTI inputs)

Rupee rises 38 paise to close at two-week high

PRESS TRUST OF INDIA
Mumbai, August 30

THE RUPEE APPRECIATED by 38 paise to close at a two-week high of 71.42 against the US dollar on Friday, led by a rally in domestic equities and renewed hopes of the US-China trade talks.

At the interbank foreign exchange, the rupee opened up at 71.76 and gained further strength to touch a high of 71.38 against the dollar. It finally settled with a gain of 38 paise of 0.53% at 71.42, a level not seen since August 16.

at 11,023.25. The rupee sentiment revived as concerns over US-China trade friction receded after China said it will not retaliate against the latest US tariffs, dealers said. A fall in crude oil prices also supported the rupee move. Brent crude futures, the global oil benchmark, declined 0.38% to \$60.85 per barrel.

The dollar index, which gauges the basketback's strength against a group of six currencies, rose 0.05% to 98.55. The 10-year government bond yield was up at 6.57%.

RBI still sitting on huge reserves, transfer grossly inadequate: Goyal

PRESS TRUST OF INDIA
Mumbai, August 30

COMMERCE MINISTER PIYUSH GOYAL on Friday said the RBI decision to transfer only ₹52,637 crore from its excess reserves is "grossly inadequate" given the central bank's huge buffers, and more should have been done to boost growth.

He also took a jibe at Congress leader Rahul Gandhi's criticism on the transfer being akin to "stealing", saying there is no point debating with the "uninformed and uneducated" people.

"Personally, this is grossly inadequate, the RBI is sitting on a large amount of unproductive capital which it is not using, it is lying in the reserves of foreign banks and giving us barely any returns," Goyal told the India Economic Conclave in Bengaluru this evening.

He said the Bimal Jalan committee has been "too conservative" in assessing the reserve requirements, calling out the recommendation of not accepting the ₹8 lakh crore of unrealised gains as wrong.

Forex kitty slips below \$430-bn mark

PRESS TRUST OF INDIA
Mumbai, August 30

AFTER SCALING NEW highs for weeks, the foreign exchange reserve fell by a steep \$1.45 billion to \$429.05 billion for the week ended August 23 due to a fall in foreign currency assets, according to the latest weekly data released by the Reserve Bank of India on Friday.

In the previous week, the reserves had slipped by \$70.8 million to \$430.501 billion, but still remained above the \$430-billion mark. The reserves had touched a billion to non-US units like the euro, pound and the yen held in the foreign exchange reserves.

Gold reserves fell by \$243.2 million to \$26.867 billion, despite a massive rally in the prices of the yellow metal.

billions to \$397.128 billion, the RBI said. Expressed in US dollar terms, foreign currency assets include the effect of appreciation or depreciation of non-US units like the euro, pound and the yen held in the foreign exchange reserves.

Gold reserves fell by \$243.2 million to \$26.867 billion, despite a massive rally in the prices of the yellow metal.

FORM G	
INVITATION FOR EXPRESSION OF INTEREST	
(Under Regulation 36A (1) of the Insolvency and Bankruptcy (Insolvency Resolution Process for Corporate Persons) Regulations, 2016)	
RELEVANT PARTICULARS	
1. Name of the corporate debtor	ALEX GREEN ENERGY PRIVATE LIMITED
2. Date of incorporation of corporate debtor	06.02.2012
3. Authority under which corporate debtor is incorporated / registered - Registrar of Companies-Kolkata	
4. Corporate identity number / limited liability identification number of corporate debtor: U74999WB2012PTC173669	
5. Address of the registered office and principal office (if any) of corporate debtor	40-Rup Chand Mukherjee Lane, Kolkata - 700025. Factory address: Dumtata Road, VII, Chingaband, P.O. Gangasagar Block: Pakha Garh, Dist. Bolangir, PIN: 757025
6. Insolvency commencement date of the corporate debtor	18.02.2019 as per Order of the Hon'ble National Company Law Tribunal, Kolkata Bench
7. Date of invitation of expressions of interest	31/08/2019
8. Eligibility for resolution applicants under section 25(2)(h) of the Code is available at	Can be obtained by sending Email at corp.alexge@gmail.com
9. Norms of ineligibility applicable under section 29A are available at	Can be obtained by sending Email at corp.alexge@gmail.com
10. Last date for receipt of expression of interest	14/09/2019
11. Date of issue of provisional list of prospective resolution applicants	14/09/2019
12. Last date for submission of objections to provisional list	24/09/2019
13. Date of issue of final list of prospective resolution applicants	29/09/2019
14. Date of issue of information memorandum, evaluation matrix and request for resolution plans to prospective resolution applicants	29/09/2019
15. Manner of obtaining request for resolution plan, evaluation matrix, information memorandum and further information	Can be obtained by sending Email at corp.alexge@gmail.com
16. Last date for submission of resolution plans	29/10/2019
17. Manner of submitting resolution plans to resolution professional	Resolution applicant may submit through email in suryakantatasathy@yahoo.co.in or through speed post or by hand delivery at the address mentioned in serial No. 21
18. Estimated date for submission of resolution plan to the Adjudicating Authority for approval	10-11-2019
19. Name and registration number of the resolution professional	Name: Surya Kanta Satpathy Registration No. BBI/PA-001IP-P00598/2017-2018/11050
20. Name, Address and e-mail of the resolution professional, as registered with the Board	Surya Kanta Satpathy, Address: 4, Lake Gardens, Near Yuvak Sangha, Kolkata-700045. E-mail: suryakantatasathy@yahoo.co.in
21. Address and email to be used for correspondence with the resolution professional	Surya Kanta Satpathy, Address: MMS Chambers, Room No. B-4, 1st Floor, 4A, Council House Street, Kolkata-700001, E-mail: corp.alexge@gmail.com
22. Further Details are available at or with	Surya Kanta Satpathy, Address: MMS Chambers, Room No. B-4, 1st Floor, 4A, Council House Street, Kolkata-700001, E-mail: corp.alexge@gmail.com
23. Date of publication of Form G	31.08.2019
Signature of the Resolution Professional Surya Kanta Satpathy Registration No: BBI/PA-001IP-P00598/2017-2018/11050 Registered Address: 4, Lake Gardens, Near Yuvak Sangha, Kolkata - 700045. For Alex Green Energy Pvt. Ltd.	

The Shipping Corporation Of India Ltd.
(A Government of India Enterprise)

Shipping House, 245, Madam Cama Road, Nariman Point, Mumbai - 400 021 (India). Tel: 22772576 • Website: www.shipindia.com
• Twitter: @shippingcorp • CIN: L63030MH1950G01008033

NOTICE OF AGM AND REMOTE E-VOTING

It is hereby informed that 69th Annual General Meeting (AGM) of the members of the Company will be held at 3.30 PM on 25th September, 2019 at the Registered Office of the Company, Shipping House, 245, Madam Cama Road, Mumbai - 400 021 to transact the business set out in the Notice of AGM dated 9th August, 2019.

- Dates of despatch of physical copies of 69th Annual Report of the Company (which includes the Notice of 69th Annual General Meeting, the Directors' report for the FY 2018-19 along with its annexures, attendance slip and proxy form) - 26.08.2019 to 28.08.2019
- The aforesaid notice, along with the procedure of Remote E-voting has been sent to all the shareholders by prescribed modes and the same is also available on www.shipindia.com and www.cdslindia.com.
- Date and time of commencement of Remote E-voting - 22.09.2019 at 9.00 AM.
- Date and time of end of Remote E-voting - 24.09.2019 at 5.00 PM.
- Cut-off date for the purpose of eligibility to vote - 18.09.2019 (The facility of remote e-voting shall not be allowed beyond the said date and time).
- Pursuant to Regulation 44 of the SEBI (LODR) Regulations, 2015, and Section 108 of The Companies Act, 2013 read with Rule 20 of The Companies (Management and Administration) Amendment Rules, 2015, the Company is providing remote e-voting facility to its members to cast their vote electronically for the Resolutions set out in its notice of AGM through the services provided by Central Depository Services (India) Limited (CDSL). The facility for voting through poll shall be made available at the meeting to the members who have not cast their vote through remote e-voting at the AGM. The members who have cast their vote by remote e-voting may attend the meeting but shall not be entitled to vote again at the AGM. In case of any queries or issues regarding e-voting, you may refer the Notice of Annual General Meeting or you may write to Mr. Rakesh Dalvi, Manager, CDSL, A Wing, 25th Floor, Marathon Futrex, Mafatal Mill Compounds, N M Joshi Marg, Lower Parel (E), Mumbai - 400 013 Tel: 1800-200-5533
- Pursuant to Section 91 of The Companies Act, 2013, it is hereby informed that the Register of Members and Share Transfer Books of the Company will remain closed from 18.09.2019 to 25.09.2019 (both days inclusive).
- Any person acquiring shares after the despatch of notice of AGM and holding shares as on 18.09.2019, may visit SCI's website www.shipindia.com for the soft copy of the 69th Annual Report. For physical copy, a request may be sent on cs@sci.co.in. For the purpose of remote e-voting, these shareholders may follow the instructions given in the notice.
- Shareholders are requested to update their PAN and bank details with the RTA / Depository. The shareholders holding shares in physical form may like to get the same dematerialised at the earliest.

By the Order of the Board of Directors
For The Shipping Corporation of India Ltd
Sd/-
Executive Director (Legal Affairs) & Company Secretary
Dhankar Haldar

Place: Mumbai
Date: 31.08.2019

TRANSPORTING GOODS. TRANSFORMING LIVES.

SUNSTAR REALTY DEVELOPMENT LIMITED
CIN : L70120MH2008PLC184142
Regd. Office : Office No. 422, Level 4 Dynasty A Wing, Andheri-Kurla Road, Mumbai - 400059, Maharashtra
Corp. Office: 16, India Exchange Place, 1st Floor, Room No. - 26, Kolkata - 700001.
Email : info@sunstarrealtors.com; Website : www.sunstarrealtors.com

NOTICE OF 11TH ANNUAL GENERAL MEETING (AGM)
Notice is hereby given that the Eleventh (11th) Annual General Meeting ("AGM") of M/s Sunstar Realty Development Limited will be held on Friday, September 27, 2019 at 11:00 a.m. at The Veg Treat Royal, Mayur Tower, Junction of Chandavarkar Road & Ekisar Road, (North West), Mumbai- 400092, Maharashtra, to transact the business, as set out in the Notice of the said Meeting.

All Members of AGM, Annual Report and Attendance Slip/Proxy Form has been sent to all Members at their registered address through the permitted mode. The physical dispatch of Notice together with the Annual Report has been completed on Friday, August 30, 2019. The Notice of AGM together with the Annual Report is also available on the website of the Company viz www.sunstarrealtors.com. Members, who have not received the Notice and the Annual Report, may download the same from the website or may request to the Company either through a letter or E-mail to info@sunstarrealtors.com.

Pursuant to Section 91 of the Companies Act, 2013, read with Rule 10 of the Companies (Management and Administration) Rules, 2014 and Regulation 42 of SEBI (Listing Obligations and Disclosure Requirements) Regulations, 2015 notice is hereby given that the Register of Members and Share Transfer Books of the Company will remain closed from Tuesday, September 24, 2019 to Friday, September 27, 2019 (both days inclusive) for the purpose of AGM.

The remote e-voting facility shall commence on Tuesday, September 24, 2019 from 10:00 a.m. and will end on Thursday, September 26, 2019 at 5:00 p.m. The e-voting module shall be disabled thereafter. The results of voting would be declared as stipulated under the relevant Rules and will also be posted on the Company's website www.sunstarrealtors.com. The facility of voting by Ballot paper shall also be made available at the AGM and the members attending the AGM, who have not cast their vote by remote e-voting, shall be eligible to vote at the meeting.

A member may participate in the AGM after exercising his/her right to vote through remote e-voting but shall not be allowed to vote again at the AGM. A person, whose name is recorded in the register of members or in the register of beneficial owners maintained by the Depositories as on the cut-off date only shall be entitled to avail the facility of remote e-voting as well as voting at the AGM through Ballot paper.

For any queries or issues regarding e-voting, please refer to the Frequently Asked Questions (FAQs) and e-voting manual available at www.evotingindia.com in under help section or write an email to helpdesk.evoting@cdslindia.com. In case of difficulties Members may also contact the Company or the RTA by e-mail/post/courier.

For SUNSTAR REALTY DEVELOPMENT LIMITED
Sd/-
Date : 30.08.2019
Company Secretary

SUPERSPACE INFRASTRUCTURE LIMITED

(Office: Faridkot, Surabhi Chemicals and Investments Limited - TPS-9, FP-163 Near Panchvati SOC, Near Elbee Cinema, Bhatar Road, Surat-395003, Gujarat
Corp Office: 4, Netaji Subhash Road, Room No. 132, 1st Floor, Kolkata-700001, West Bengal. Email : info@scil.net.in; Website : www.scil.net.in
CIN : L70200GJ1985PLC013256

NOTICE OF 34TH ANNUAL GENERAL MEETING (AGM)
Notice is hereby given that the Thirty Fourth (34th) Annual General Meeting ("AGM") of Superspace Infrastructure Limited will be held on Thursday, September 26, 2019 at 11:30 a.m. at Lords Plaza, Delhi Gate, Ring Road, Surat-395003, Gujarat, to transact the business, as set out in the Notice of the said Meeting.

The Notice of AGM, Annual Report and Attendance Slip/Proxy Form has been sent to all Members at their registered address through the permitted mode. The physical dispatch of Notice together with the Annual Report has been completed on Friday, August 30, 2019. The Notice of AGM together with the Annual Report is also available on the website of the Company viz www.scil.net.in. Members, who have not received the Notice and the Annual Report, may download the same from the website or may request to the Company either through a letter or E-mail to info@scil.net.in.

Pursuant to Section 91 of the Companies Act, 2013, read with Rule 10 of the Companies (Management and Administration) Rules, 2014 and Regulation 42 of SEBI (Listing Obligations and Disclosure Requirements) Regulations, 2015 notice is hereby given that the Register of Members and Share Transfer Books of the Company will remain closed from Friday, September 20, 2019 to Thursday, September 26, 2019 (both days inclusive) for the purpose of AGM.

Pursuant to the stipulation in Regulation 44 of SEBI (Listing Obligations and Disclosure Requirements) Regulations, 2015 read with Section 108 of the Companies Act, 2013 and the relevant Rules, the Company has entered into an agreement with Central Depository Services (India) Limited to facilitate the Members to exercise their right to vote at the AGM by electronic means. The detailed process for participating in e-voting is available in the Notice of the Meeting. Members of the Company holding shares as on Friday, September 20, 2019 being the cut-off date (relevant date) may cast their vote electronically.

The remote e-voting facility shall commence on Monday, September 23, 2019 from 10:00 a.m. and will end on Wednesday, September 25, 2019 at 5:00 p.m. The e-voting module shall be disabled thereafter. The results of voting would be declared as stipulated under the relevant Rules and will also be posted on the Company's website www.scil.net.in.

The facility of voting by Ballot paper shall also be made available at the AGM and the members attending the AGM, who have not cast their vote by remote e-voting, shall be eligible to vote at the meeting.

A member may participate in the AGM after exercising his/her right to vote through remote e-voting but shall not be allowed to vote again at the AGM. A person, whose name is recorded in the register of members or in the register of beneficial owners maintained by the Depositories as on the cut-off date only shall be entitled to avail the facility of remote e-voting as well as voting at the AGM through Ballot paper.

For any queries or issues regarding e-voting, please refer to the Frequently Asked Questions (FAQs) and e-voting manual available at www.evotingindia.com in under help section or write an email to helpdesk.evoting@cdslindia.com. In case of difficulties Members may also contact the Company or the RTA by e-mail/post/courier.

For SUPERSPACE INFRASTRUCTURE LIMITED
Sd/-
Date : 30.08.2019
Company Secretary

Milkfood Limited
CIN : L15201PB1973PLC003746
Regd. Office: P.O. Bahadurgarh, Distt.: Patiala (Punjab) -147021
Tel: 0175- 2381404/2381415, Fax: 0175-2380248
Email: milkfoodtd@milkfoodtd.com; Website: www.milkfoodtd.com

NOTICE OF 46TH ANNUAL GENERAL MEETING, BOOK CLOSURE AND E-VOTING INFORMATION

Notice is hereby given that the 46th Annual General Meeting (AGM) of the Company will be held on **Thursday, the 26th September, 2019 at 9.00 a.m. at the Registered Office of the Company at P.O. Bahadurgarh, Distt. Patiala, Punjab-147021.**

Pursuant to Section 91 of the Companies Act, 2013, Rule 10 of the Companies (Management & Administration) Rules, 2014 and Regulation 42 of the SEBI (Listing Obligations and Disclosure Requirements) Regulations, 2015, the **Register of Members and the Share Transfer Books of the Company shall remain closed from Thursday, the 19th September, 2019 to Wednesday, the 25th September, 2019 (both days inclusive), for the purpose of AGM.**

All Members through the AGM and the Annual Report for the financial year 2018-19 have been sent to all members through e-mail whose email IDs are registered with the Registrar & Transfer Agent/ Depository Participants(s). For members, who have not registered their email IDs or those who opted for the physical copy of the Annual Report, they have been served the aforesaid documents through a permitted mode on 30th August, 2019.

Notice of the Annual General Meeting along with Annual Report is also available on the Company's website at www.milkfoodtd.com and of the website of CDSL at www.cdslindia.com.

Notice is also hereby given that pursuant to Section 108 of the Companies Act, 2013 and Rule 20 of the Companies (Management & Administration) Rules, 2014, as amended by the Companies (Management and Administration) Amendment Rules, 2015 and Regulation 44 of the SEBI (Listing Obligations and Disclosure Requirements) Regulations, 2015, the Company is offering remote e-voting facility to its members in respect of all the items of business to be transacted at the Annual General Meeting. The Company has engaged the services of Central Depository Services (India) Limited ("CDSL") for providing remote e-voting facilities. The cut-off date for the purpose of e-voting is **19th September, 2019**.

The service of the e-voting can be availed by accessing the link www.evotingindia.com. The procedure for e-voting is available on the aforesaid website as well as in the Notice of the AGM. Members are requested to cast their vote on or before the last date.

The remote e-voting facility shall commence on **Monday, 23rd September, 2019 from 9.00 a.m. (IST) and end on Wednesday, 25th September, 2019 at 5.00 p.m. (IST)**. The remote e-voting shall not be allowed beyond the said date and time.

A person, whose names appears in the register of members/beneficial owners as on the cut-off date i.e. **19th September, 2019** only shall be entitled to avail the facility of remote e-voting as well as voting at the meeting.

Any person who becomes member of the Company after the dispatch of the Notice of the meeting and holding shares as of the cut-off date i.e. **19th September, 2019** may obtain the user ID and password by sending a request at helpdesk.evoting@cdslindia.com.

The detailed procedure for obtaining User ID and password is also provided in the Notice of the meeting which is available on the Company's website and the website of CDSL. If the member is already registered with CDSL for e-voting then he can use his existing user ID and password for casting the vote through remote e-voting.

The member who have cast their vote by remote e-voting may attend the meeting but shall not be entitled to cast their vote again.

The facility for voting through ballot paper shall be made available at the venue of the meeting and the members attending the meeting who have not cast their vote by remote e-voting shall be able to exercise their right at the meeting through ballot paper.

In case you have any queries or issues regarding e-voting, you may refer the Frequently Asked Questions ("FAQs") and e-voting manual available at www.evotingindia.com, under help section or write an email to helpdesk.evoting@cdslindia.com. Or contact to Mr. Rakesh Dalvi, Manager, Contact No. 1800225533, Address: Central Depository Services (India) Limited, A Wing, 25th Floor, Marathon Futrex, Mafatal Mill Compounds, N M Joshi Marg, Lower Parel (E), Mumbai - 400013.

For MILKFOOD LIMITED
Sd/-
Rakesh Kumar Thakur
Company Secretary

Date : 30.08.2019
Place : New Delhi

Dharani Sugars and Chemicals Limited
Regd. Office. PGP House, No. 59 Sterling Road, Nungambakkam, Chennai 600 034
CIN No.: L15421TN1987PLC014454
Tel No.: 91-44-28311313, 2820 7480 Fax No.: 41-44- 2823207476
Email ID: secretarial@dharanisugars-pgp.com Website: www.dharanisugars.in

Notice of 32nd Annual General Meeting, E-Voting Information and Book Closure

NOTICE is hereby given that the Thirty Second Annual General Meeting (AGM) of the members of the Company will be held on Tuesday, the 24th September 2019 at "Sri Thyaga Brahma Gana Sabha, Vani Mahal, Mini Hall, No. 103, GN Chetty Road, T.Nagar, Chennai 600 017 at 10.20 A.M. to transact the business contained in the Notice of the AGM.

The Company has sent by electronic mail the Notice of 32nd Annual General meeting and Annual Report of the company for the year 2018-19 to those Members who have made available their e-mail IDs with Company/Depository Participant/Registrar & Transfer Agents and physical copy of full Annual Report and Notice of the AGM have been dispatched through permitted mode to all other Members at their registered address. Full text of the Notice, Balance Sheet, Statement of Profit and Loss, Auditors' Report, Directors' Report are available in the Company's website www.dharanisugars.in.

Notice is also hereby given pursuant to section 91 of the Companies Act, 2013 that the Register of Members and the Share Transfer Books of the Company will remain closed from Wednesday the 18th September 2019 to Tuesday the 24th September 2019 (both days inclusive).

In terms of Section 108 of the Companies Act, 2013 read with the Companies (Management and Administration) Rules, 2014, the Company is providing facility for remote e-voting by electronic means to all members, as an alternate, to enable them to cast their vote electronically on the Resolutions proposed at the ensuing AGM. E-voting is optional. The Company has engaged "Central Depository Services (India) Limited" ("CDSL") for providing e-voting facility to its shareholders.

Members whose name appears on the Register of Members / Register of beneficial owners maintained by the Depositories as on the Cut-off date for e-voting i.e. Tuesday 17th September 2019 shall be entitled to avail the facility of remote e-voting / voting at the AGM.

Any person, who acquires shares of the Company and becomes a member after dispatch of notice but before the cut-off date for voting i.e. 17.09.2019, may obtain the login id and password by sending a request to help desk.evoting@cdslindia.com or contact our Registrar & Share Transfer Agent at the address mentioned in the AGM notice.

The remote e-voting shall commence on Saturday the 21st September 2019 (10.00 a.m.) and end on Monday the 23rd September 2019 (5.00 p.m.). The remote e-voting module shall be disabled by the CDSL for voting thereafter and members will not be able to cast their vote electronically beyond the said date and time and M/s. M. Damodaran & Associates, firm of practicing Company Secretaries, Chennai, has been appointed as Scrutinizer for the e-voting process.

The members who have cast their vote by remote e-voting may also attend the meeting, but shall not be entitled to cast their vote again. The facility for voting, either through electronic voting system or through paper shall also be made available at the meeting and members attending the meeting who have cast their vote by remote e-voting shall be able to exercise their right at the meeting.

The consolidated results of the Remote E-voting and the Poll, if any, which may be taken at the AGM, shall be announced by the Company within 3 days of the AGM & displayed on the website of the Company and the Remote E-Voting Agency and also informed to Stock Exchange.

In case of any query/clarification/grievances related to Remote E-Voting, shareholders may contact the Central Depository Services (India) Limited (CDSL), (email: helpdesk.evoting@cdslindia.com, Helpdesk: 18002005533 or Cameo Corporate Services Limited, the Registrars & Transfer Agents of the Company at (044) 28460390/718 E-mail: cameo@cameoindia.com, investor@cameoindia.com Contact persons or Mr. E. P. Sakthivel, Company Secretary, being the Compliance Officer of the Company at the Registered Office address of the Company or at Tel: 28254176, 28254609, 28311313, 28207482 Fax: 044 - 28232074 (email: secretarial@dharanisugars.in)

By Order of the Board

Date: 31st August 2019
Place: Chennai - 34

For Dharani Sugars and Chemicals Limited
Sd/-
E.P. Sakthivel
Company Secretary

BROOKS LABORATORIES LIMITED
CIN No.: L24232HP2002PLC000267
Regd. Off.: Vill. Kishanpura, Nalagarh Road, Distt. Solan, Baddi (HP)-174101
Tel.: +91 1795 654001/02/03, Fax No.: +91 1795 236939
E-mail: investors@brookslabs.net; Website: www.brookslabs.net

NOTICE

Notice is hereby given that the 17th Annual General Meeting (AGM) of the members of BROOKS LABORATORIES LIMITED will be held on Wednesday, 25th September, 2019 at 9 a.m. at Hotel Gianz, Baddi-Nalagarh Highway, NH-21A, Baddi, Distt. Solan, Himachal Pradesh-174101.

The aforesaid Notice along with Annual Report has been sent electronically to those Members who have registered their email ids with their Depository Participant(s) and made available to the Company by the Depositories. Physical copy of the Notice of AGM along with Annual Report has been sent to those Members who have not registered their email ids with the Company or Depository Participant(s).

The Notice along with Annual Report and Attendance Slip are available on the Company's website www.brookslabs.net, CDSL website www.cdslindia.com and are also available for inspection at the Registered Office of the Company between 10 a.m. and 12 noon on all working days of the Company up to the date of the AGM.

The Company is pleased to provide its Members with the facility to exercise their right to vote by electronic means and the businesses as set out in the Notice of the AGM may be transacted through e-voting services provided by Central Depository Services (India) Limited (CDSL). Only Members holding shares in physical or dem

ਜਲੰਧਰ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਸਥਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਛੇਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਬਸਤੀ ਸ਼ੇਖ ਜਿੱਥੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦੀ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹੁੰਚੇ

ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਪਾਵਨ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਸਥਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਛੇਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਬਸਤੀ ਸ਼ੇਖ ਉਹ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਮੀਰੀ-ਪੀਰੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਾਹਜਹਾਨੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਕਹਾਰੀ ਹਾਰ ਦੇ ਕੇ ਜਲੰਧਰ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ। ਇਸ ਜੰਗ ਵਿਚ ਪੰਦੇ ਚਾਂ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਗੀ ਹੋ ਕੇ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਸੂਬੇ ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਸ਼ਾਹਜਹਾਨ ਦੀ ਫੌਜ ਦੀ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਵਧਲਸ਼ਾਹ ਸਮੇਤ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਿਖੇ ਲੜਿਆ। ਪੰਦੇ ਖਾਂ, ਉਸ ਦਾ ਦਾਮਾਦ ਅਲਸਮ ਖਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਜਰਨੈਲ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਆਪਣੇ ਇਸ ਰਾਮਗੜੀਆ ਸੇਵਕ ਭਾਈ ਸਿਕੰਦਰ ਕੁੰਦੀ ਦੇ ਘਰ ਨਹਿਰੇ। ਦੱਸਣ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਇੱਥੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਰਹੇ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਸ਼ੇਖ ਦਰਵੇਸ਼ ਨੇ ਆ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਕਰੋੜ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਬਚਨ ਬਿਲਾਸ ਕੀਤੇ। ਕੁੰਦੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਬੜਾ ਬਣਾ ਕੇ ਆਸਥਾ ਪੂਜਾ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਅਗਲੀਆਂ ਪ੍ੀੜੀਆਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਪਰ ਇਹ

ਸਭ ਕੁਝ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ 1947 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਤੋਂ ਉੱਜੜ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਇੱਥੇ ਆ ਕੇ ਆਬਾਦ ਹੋਏ। ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਘਰ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਂਗ ਪੈਦਾ ਹੋਈ। 1950-60 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰ. ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਿਜ਼ਨ ਸਿੰਘ ਇਸ ਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ। 1960 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਸ਼ਨੀ ਡਿਊਊਂ ਦੀ ਨੀਂਹ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਕਿ: ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਭੱਰਾ ਜਬੇਦਾਰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ, ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਹੌਂਡ ਗ੍ਰੰਥੀ, ਸੇਤ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਗੀ, ਮਾਸਟਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅੰਬਾਲਵੀ ਸਾਬਕਾ ਜਬੇਦਾਰ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ, ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਭਾਈ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੇ ਰੱਖੀ। ਦਰਬਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਸਤੀਰੀਆਂ ਦੇ ਛੇਂਟੇ ਆਕਾਰ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਬਣ ਕੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕੀਰਤਨ-ਕਥਾ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਜਾਰੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੰਨ 2015 ਨੂੰ ਹੋਰ ਥਾਂ ਰਲਾ ਕੇ ਵਰਤਮਾਨ ਵੱਡਾ ਹਾਲ ਉਸਾਰਿਆ ਗਿਆ ਜੋ ਪੂਰਾ ਏਅਰ ਕੰਡੀਸ਼ਨਡ ਤੇ

ਹੋਰ ਸਭ ਵਰਤਮਾਨ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਵੀ ਏਸੇ ਸਾਈਜ਼ ਦਾ ਹਾਲ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। 6 ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਤੱਕ ਜਾਣ ਲਈ ਲਿਫਟ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਬਾਹਰ ਦੇ ਬੜੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਦਰਸ਼ਨੀ ਕੰਦ ਉਸਾਰੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਜਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੇਟਾਂ ਨੂੰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਨਵੀਂ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਲਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਰੀ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਟੀਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼. ਗੁਰਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਚੇਅਰਮੈਨ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਦੇਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਹੇਜਾ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ ਸੱਜਣ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਧੀਨ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਹਸਪਤਾਲ (ਚੈਰੀਟੇਬਲ) ਦੀ ਸੇਵਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਪਬਲਿਕ ਸ਼. ਗੁਰਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੇ ਸਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਛਾਬੜਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਬੜੀ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਰਮਿਆਨੇ ਅਤੇ

ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਖਾਸ ਸਹੂਲਤਾਂ ਹਨ। ਧਾਰਮਿਕ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਗੁਰਮਤਿ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। 10 ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਗੁਰਪੁਰਬ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਥਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਅਤੇ ਗੁਰਗੱਦੀ ਪੁਰਬ ਮਨਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ 550 ਵੇਂ ਪੁਰਬ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀਵਾਨਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਦੇ ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਭੇਟਾ ਰਹਿਤ ਕਰਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਲੱਭਵੇਂਦ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਮਾਇਕ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਸ਼ੇਤ ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ, ਸ਼. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੋੜਾੜ, ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ, ਬਾਉ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ, ਕੇਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦ ਸਿੰਘ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਚੌਹੀ, ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ (ਰਾਜ ਸਾਤਾ ਸਨਮਾਨ ਮਿਲਨ ਉਪਰੇਤ) ਪਧਾਰੇ।

ਖ਼ੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਸਰਹੱਦੀ,
ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਛੇਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ, ਬਸਤੀ ਸ਼ੇਖ, ਜਲੰਧਰ

ਪਰਾਲੀ ਦੀ ਸੁਚੱਜੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਕੇ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ

ਝੋਨੇ ਦੀ ਪਰਾਲੀ ਜਿੱਥੇ ਕੁਝ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਮੁਸੀਬਤ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਕੁਝ ਕਿਸਾਨ ਇਸ ਦਾ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸਤੇਮਾਲ ਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਟਿਆਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕਿਸਾਨ ਹੈ, ਜੋ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਉਪਯੋਗੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤ ਕੇ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਾਲੀ ਨਾ ਸਾੜਨ ਨਾਲ ਫ਼ਸਲ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵੀ ਦੂਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਸਾੜਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਣਕ ਬੀਜਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਖੇਤਾਂ 'ਚ ਵਿਛਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰਾਲੀ ਵਿਛਾਉਣ ਦੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਮਲਚਿੰਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਖੁੱਧ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੀ ਅਤੇ ਨਦੀਨ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਪਾਉਂਦੇ। ਇਸ ਪਰਾਲੀ 'ਤੇ ਉਹ ਡੀਫੋਪੋਜ਼ਰ (ਪਰਾਲੀ ਗਾਲਣ ਵਾਲੀ ਦਵਾਈ) ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਰਾਲੀ ਖੇਤ 'ਚ ਗਲ ਕੇ ਖਾਦ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਤੇ ਸੰਵਾਮੁਕਤ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ 4 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ

ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨਾ ਧਰਤੀ ਮਾਤਾ ਅਤੇ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਪਾਪ ਹੈ। ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਝੋਨੇ ਨੂੰ ਕੰਬਾਈਨ ਨਾਲ ਵਢਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਇਕ ਜਗ੍ਹਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ 'ਚ ਖ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਹੋਰੋ (ਤਵੀਆਂ) ਨਾਲ ਦੋ ਵਾਰਾਂ 'ਚ ਘਾਣੀ ਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਕਣਕ ਬੀਜ ਕੇ ਉਸ 'ਤੇ ਪਰਾਲੀ ਵਿਛਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਪਰਾਲੀ ਦੇ ਫ਼ਾਇਦੇ ਗਿਣਾਉਂਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰੇਕ ਖੇਤ ਵਿਚ ਨਦੀਨ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਝੋਨੇ ਅਤੇ ਕਣਕ 'ਚ ਪਿਛਲੇ 2 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਨਦੀਨ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਂਦੇ। ਕਣਕ ਦੇ ਬੂਟੇ ਪਰਾਲੀ ਤੋਂ ਤਾਕਤਵਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਛਾਈ ਹੋਈ ਪਰਾਲੀ 'ਚੋਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਖੁੱਪ ਨਾ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਨਦੀਨ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕਣਕ ਉੱਗਣ ਦੇ 20-25 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਪਰਾਲੀ 'ਤੇ ਡੀਫੋਪੋਜ਼ਰ ਫਿੜਕ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਟੀ ਤਕ ਇਹ ਪਰਾਲੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ 'ਚ

ਡੀ.ਏ.ਪੀ. ਜਾਂ ਯੂਰੀਆ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ।

ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾੜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ 'ਚ ਪੈਦਾਵਾਰ ਲੈਣ ਲਈ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਫਿੜਕਾਅ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੌਸ਼ੇ ਵੀ ਖ਼ਰਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫ਼ਸਲ ਵੀ ਜ਼ਰਿਹੀਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਵੀ ਗੱਲਾਂ 'ਚ ਆ ਕੇ ਪਰਾਲੀ ਨਾ ਸਾੜਨ। ਕਿਤੇ ਇਹ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਖੇਤ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਹੀ ਨਾ ਰਹਿਣ। ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਲਚਿੰਗ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਿੱਲੇ 'ਤੇ 540 ਰੁਪਏ ਦਾ ਖ਼ਰਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਯੂਰਿਆ-ਡੀ.ਏ.ਪੀ. 'ਤੇ 2 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਲਗਭਗ ਖ਼ਰਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਸਿਆਸਤ ਛੱਡ ਪੀ.ਐੱਚ.ਡੀ. ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਨਰਾਇਣ ਸਾਹੂ

ਅਕਸਰ ਹੀ ਨੇਤਾ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਦੋ ਵਾਰ

ਵਿਧਾਇਕ ਅਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ 80 ਸਾਲਾ ਨਰਾਇਣ ਸਾਹੂ ਨੇ ਔਡ ਹੀ ਰਸਤਾ ਚੁਣਿਆ। ਉਮਰ ਦੇ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਹ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। 80 ਸਾਲਾਂ ਸਾਹੂ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁਣ ਸੇਂਟਰਲ ਓਪਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪੀਐੱਚ ਡੀ. ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਹੂ ਨੇ 73 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਬਾਅਦ 'ਚ ਐਮ.ਫਿਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਪੀਐੱਚ ਡੀ. ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਵੈ ਜੀਵਨੀ ਵੀ ਲਿਖ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਾਹੂ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਮੁਰੀਦ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ 1971 ਤੋਂ 1974 ਵਿਚ ਪਲਹਾਰਾ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਬਣੇ। 1984 ਵਿਚ ਉਹ ਦੇਵਘਰ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ। ਸਾਲ 1984 ਵਿਚ ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਆਈ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਕਮੀ ਅਤੇ ਫਿੜਬਟਾਚਾਰ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸਤ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, “ਮੈਂ ਵਿਧਾਇਕ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਖ਼ਰਚਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਅੱਜ ਵਿਧਾਇਕ ਕਰੜਾਂ ਖ਼ਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਿਧਾਂਤ ਕਿੱਥੇ ਗਏ ?” ਉਹ ਉੜੀਆ ਦੇ ਯਥਕਨਾਲ ਤੋਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਚਾਰ ਪੁੱਤਰੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਬੇਟੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਨੇਤਾ ਲਾਲਚੰਦਰ ਵਿਦਿਆਪੁਰ ਮਹਾਪਾਤਰਾ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਦੋਹਰੀ ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾ ਹੈ।

ਜਿਨਸੀ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਚਰਚ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਨ ਨੇ ਵੋਟੀਕਨ 'ਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ

ਕੋਚੀ-ਕੋਰਲ ਦੀ ਨਨ ਲੁਸੀ ਕਲਾਪਪੁਰਾ ਨੇ ਚਰਚ ਸੰਸਥਾ ਕਲੈਰਿਸਟ ਕਾਨਗੀਗੋਲਜ ਵਿਚੋਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵੋਟੀਕਨ ਵਿਚ ਸਿਆਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਨਨ ਲੁਸੀ ਨੇ ਜਿਨਸੀ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਦੇ ਦੌਸ਼ੀ ਜਲੰਧਰ ਡਾਇਰੈਕਸਿਜ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਬਿਸ਼ਪ ਫਰਾਂਕੋ ਮੁੱਲੰਕਲ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੁਦਗਸ਼ਨ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਲੁਸੀ ਨੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀ ਗਰਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵੋਟੀਕਨ ਨੂੰ ਈਮਲ ਅਤੇ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਚਿੱਠੀ ਭੇਜੀ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਵੋਟੀਕਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਨੂੰ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਰੰਧ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਕਾਨਗੀਗੋਲਜ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੜਾ

ਕਾੜ੍ਹਨੀ (ਤੌੜੀ) ਵਾਲੇ ਦੁੱਧ ਦਾ ਸਵਾਦ

ਭਾਵੇਂ ਸਮਾਂ ਆਪਣੀ ਚਾਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦਾ ਆਉਣਾ ਵੀ ਕੁਦਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਦੇਖੀਆਂ, ਚਖੀਆਂ, ਵਡਾਈਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ ਜਾਂ ਹੋ ਰਹੇ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪੁਰਾਤਨ ਖੇਡ ਹੋਵੇ। ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਪਦਾਰਥ ਹੋਵੇ, ਖੂਹ ਟੋਭਾ ਹੋਵੇ, ਸ਼ੱਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਿਪਲ, ਬੋਹੜ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਆੜੀਆਂ ਨਾਲ ਬਿਤਾਰੇ ਅਤੇ ਬਚਪਨ ਦੇ ਦਿਨ ਹੋਣ, ਯਾਦ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਮੁੜ ਆਉਂਦੀ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਅੱਜ ਤਾਂ ਕਈ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਦੀ ਰੱਸਦੀ ਵਿਚ ਬਣਦੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਜੇਕਰ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦੋਸੀ ਗੁੜ, ਸ਼ੱਕਰ, ਸੇਵੀਆਂ, ਦਲੀਆ, ਪਿਚੜੀ, ਮੱਕੀ ਦੀ ਰੋਟੀ, ਮੱਖਣ, ਲੱਸੀ, ਪਾਣੀ ਹੱਥੀਂ ਬੇਸਨੀ ਰੋਟੀ, ਆਦਿਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾ ਕੇ ਪੀ ਕੇ ਵੇਖਰਾ ਆਨੰਦ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਸੀ ਤੌੜੀ (ਕਾੜ੍ਹਨੀ) ਦਾ ਦੁੱਧ।

ਤੌੜੀ ਵਾਲਾ ਦੁੱਧ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਤਰਤੀਬ ਵਰਤਦੀਆਂ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਤਤਕੇ ਜਦੋਂ ਮੱਥਾਂ ਗਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੋਅ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਦਿਨ ਭਰ ਦੀ ਚਾਹ ਵਗੈਰਾ ਲਈ ਵਰਤਣ ਵਾਸਤੇ ਕੱਚਾ ਦੁੱਧ ਰੱਖਕੇ ਬਾਰੀ ਬਚਦੇ ਦੁੱਧ ਵਿਚੋਂ ਪਾਣੀ ਤੌੜੀ ਵਿਚ ਪਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਇਕ ਕੰਮ ਨੂੰ ਘਰ ਦੀ ਸੁਆਣੀ ਅੰਬਤ ਰਹਿੰਦੀ। ਫਿਰ ਹਾਰੇ ਵਿਚੋਂ ਪਾਬੀਆਂ ਲਾ ਕੇ ਅੱਗ ਪਾ ਦਿੱਤੀ

ਜਾਂਦੀ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਅੱਗ ਭਖਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਸ਼ੱਕ ਵਧਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਬਹੁਤੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਹਾਰੇ ਉੱਪਰ ਛੋਟੀ ਕੋਠੀ ਨੁਮਾ ਬਣਾ ਕੇ ਛੱਤ ਪਾਈ ਹੁੰਦੀ ਛੱਤ ਤੋਂ ਹੁੰਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਚਾਪੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹੁੱਆਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਗਲੀਆਂ ਰੱਖੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਹਾਰਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਘਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੁੱਕਰੇ ਬਣਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਕਿ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲਾ ਹੁੱਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਨ ਨਾ ਕਰੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਹਾਰੇ ਕੱਚੇ ਹੁੰਦੇ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਪੱਕੇ ਵੀ ਮਿਲਣ ਲੱਗ ਪਏ।

ਹਾਰੇ ਵਿਚ ਦੁੱਧ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਅੱਗ ਤੋਂ ਗਰਮ ਹੋ ਕੇ ਕੁੜਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਕੜ੍ਹ ਕੜ੍ਹ ਕੇ ਦੁੱਧ ਦਾ ਰੰਗ ਲਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਉੱਪਰ ਮਲਾਈ ਦਾ ਮੋਟਾ ਖਲੋਪੜ ਬਣ ਜਾਂਦਾ, ਘਿਰ ਦਾ ਚਮਕਾ ਪੈਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਰਤਾਂ ਦੁੱਧ ਵਧਾਉਣਾ ਕਹਿੰਦੀਆਂ। ਜੇ ਤੌੜੀ ਦੇ ਦੁੱਧ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਤਵ ਲੜ ਪੋ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਪਾੜਨਾ ਕਹਿੰਦੀਆਂ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦੁੱਧ ਪਾੜਨ ਤੋਂ ਸ਼ੱਕੋਚ ਹੀ ਰੱਖਦੀਆਂ। ਮਿਲਾਈ ਸਮੇਤ ਕੁਝ ਰਿੜਕਣ ਵਾਸਤੇ ਤੌੜੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਬਾਰੀ ਬਚ ਕੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਦੁੱਧ ਨੂੰ ਖੇਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਯਾਨੀ ਸਭ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਲੋ ਬਾਟੀਆਂ ਵਿਚ ਵਰਤਾਅ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਕੰਮ ਨਾਲ ਖੱਕੇ ਹੋਇਆ ਦਾ ਕੋਸ਼ਾ-ਕੋਸ਼ਾ ਦੁੱਧ ਸਾਰਾ ਥੋਕਵਾਂ ਲਾਹ ਦਿੰਦਾ। ਗਰਮ-ਗਰਮ ਕੜਿਆ ਹੋਇਆ

ਦੁੱਧ ਦੋਸੀ ਗੜ੍ਹ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸੁਆਦ ਲੱਗਦਾ। ਇਕ ਦੋਈ ਗੜ੍ਹ ਤੇ ਇਕ ਘੱਟ ਦੁੱਧ ਦੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੁੱਧ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਦੁੱਧ ਵੇਚਣਾ ਪੁੱਚ ਵੇਚਣ ਸਮਾਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ।

ਪਰ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਪੁੱਤ ਦੋਨੋਂ ਵਿਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਰਵਣ ਨਾਲ ਤੌੜੀ (ਕਾੜ੍ਹਨੀ) ਲੱਛਣ ਦੁੱਧ ਦੀ ਮਹਿਕ ਮੱਧਮ ਪੈਣ ਲੱਗੀ। ਪੁਰਾਣੇ ਕੱਚੇ ਘਰ ਪੱਕੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਏ। ਬਹੁਤੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਹਾਰੇ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਖੁੰਜਾ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ। ਹੁਣ ਕਾੜ੍ਹਨੀ ਵਾਲੇ ਹਾਰੇ ਦੇ ਹੁੱਆਂ ਟਾਵੇਂ-ਟਾਵੇਂ ਘਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਾੜ੍ਹਨੀ ਇਕ ਆਰ ਸੀ। ਅੱਡਤਾਂ ਨੂੰ ਫਿਕਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਤੌੜੀ 'ਚੋਂ ਦੁੱਧ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੁਰਚਣੀ ਨਾਲ ਤੌੜੀ ਦੇ ਵੱਲ ਤੇ ਲੱਗੀ ਲੱਠੀ ਨੂੰ ਖੁਰਚਣਾ ਤੇ ਤੌੜੀ ਨੂੰ ਧੋ ਕੇ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ। ਪਰ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੁੱਧ ਵਾਲੀ ਕਾੜ੍ਹਨੀ ਵਿਚ ਕੜਿਆ ਹੋਇਆ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ ਦੁੱਧ ਬੀਤੇ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਕੜਿਆ ਹੋਇਆ ਦੁੱਧ ਪੀਣ ਵਿਚ ਹਲਕਾ ਅਤੇ ਸੁਆਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਬੱਚੇ ਕੁੜਦਾ ਹੋਏ, ਕੋਲਡ ਡਰਿੰਕ, ਪੀਜੇ, ਬਰਗਰ, ਕੁਰਕਰੇ ਆਦਿ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੇ ਆਦੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾੜ੍ਹਨੀ ਦਾ ਕੜਿਆ ਦੁੱਧ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਤੋਂ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਨ।

—ਸ਼ੁਧ ਚੰਦ ਹਰੀਗੜ੍ਹ
ਮੋਬਾ. 99143-85202 (www.e.s.)

ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਾਕਾ

ਮਨਮਾਨੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਨਰਾਇਣ ਦਾਸ, ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮਹੰਤ, ਅੰਤ ਦਰਜੇ ਦਾ ਸ਼ਰਾਬੀ ਤੇ ਦੁਰਾਚਾਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਕ ਮਿਰਾਸਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੋਲ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਭਾਈ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਵੇਚਾਵਾਵਾਂ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਜਨਮ ਇਸ਼ਾਨ ਅੰਦਰ ਨਾਚ ਕਰਾਏ। ਮਹੰਤ ਦੀ ਇਸ ਹਰਕਤ ਨੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਅੰਦਰ ਗੁੱਸੇ ਦੇ ਭਾਂਬੜ ਬਾਲ ਦਿੱਤੇ। ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ, ਸਿੰਘ ਸਭਾਵਾਂ ਤੇ ਸ਼ੇਰਾਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਤੇ ਇਖਲਾਕ-ਰਹਿਤ ਕਰਤੂਤ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮਤੇ ਪਸ ਕੀਤੇ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਰੋਹ ਬਾਰੇ, ਖ਼ਬਰ ਤਾਂ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਪਰ ਉਹ ਟੈਂਸ ਤੋਂ ਮੌਜ ਨਾ ਹੋਈ। 1918 ਵਿਚ ਮਹੰਤਾਂ ਆਏ ਇਕ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਯਾਤਰੂ ਦੀ ਲੜਕੀ ਦੀ ਪੱਤ ਲੁੱਟੀ ਗਈ। ਏਸੇ ਨਾਲ 6 ਬੀਬੀਆਂ ਦੀ, ਜੋ ਪੂਰਨਾਮਾਏ ਦੇ ਦਿਨ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਆਈਆਂ ਸਨ, ਦੀ ਰਾਤ ਸਮੇਂ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਇੜਕ ਤੁੱਟੀ।

ਬਾਰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਦੇ ਮੁਖੀ ਭਾਈ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ, ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੰਤ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿ 20 ਫਰਵਰੀ 1921 ਨੂੰ 4-5 ਹਜ਼ਾਰ ਦਾ ਜਥਾ ਲੈ ਕੇ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਪੁੱਜਿਆ ਜਾਵੇ। ਭਾਈ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਹਰਾਂ ਦੇ ਜਥੇ ਨੇ ਧਾਰੋਵਾਲ ਤੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਝੱਬਰ ਦੇ ਜਥੇ ਨੂੰ ਚੰਦਰ ਕੋਟ ਦੀ ਝਾਲ 'ਤੇ ਮਿਲਣਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 20 ਫਰਵਰੀ ਸਵੇਰੇ 4 ਵਜੇ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲਾਗੇ ਭੱਠਿਆਂ 'ਤੇ ਮਿਲ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਵਿਖੇ ਪੁੱਜਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੈਅ ਕੀਤਾ। ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸ਼. ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸਮੁੰਦਰੀ, ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਪਿਤਾ ਕੰਮ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭੇਜੇ ਸ਼. ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ, ਸ਼. ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸ਼. ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਝੱਬਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸ਼. ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਧਾਰੋਵਾਲ ਨੂੰ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਜਥੇ ਨਾ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਸੁਨਹਾ ਭੇਜਿਆ। ਜਥੇ ਤੁਰਨ ਦੇ ਆਹਰ ਵਿਚ ਹੀ ਸਥਿਤ ਭਾਈ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਹਰਾਂ ਨੇ ਆ ਕੇ ਸੁਨਹਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਤ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਝੱਬਰ ਸਾਹਿਬ ਜੇ ਤੁਸੀਂ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਪੰਥ ਆਦਿ ਲਛਮਣ ਤੋਂ ਦੇਣਦਾਰ ਹੋਵੋਗੇ। ਜੇਕਰ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਹਰੀਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਿੰਘਾਂ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਪੁੱਜ ਗਏ ਤਾਂ ਜੋ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕੋਲ ਹੋਵੇਗਾ? ਭਾਈ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਹੈ। 2200 ਸਿੰਘ ਸਿਰਾਂ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਕਣਕ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਲਕੀਰ ਖਾਣ ਕਰਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਜਥੇ ਨੇ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਚਾਲੇ ਪਾ ਦਿੱਤੇ। ਸ਼. ਮਹਿਤਾੜਾ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਸਨ, ਘੁੱਸੇ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਅੱਗੇ ਆ ਮਿਲੇ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਗੇ ਗੇਰਾ ਫੌਜ ਹੈ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਗੰਨਾਂ ਬੀੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਤੁਸੀਂ ਅੱਗੇ ਨਾ ਜਾਉ।

ਝੱਬਰ ਦੀ ਦਾ ਉੱਤਰ ਵੀ ਕਮਾਲ ਦਾ ਸੀ, “ਹੁਣ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਨਮੁਖ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਵੇਂ।” ਜਦੋਂ ਜਥਾ ਰੋਕਣ ਲਾਈਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪੁੱਜਾ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕਿ. ਕਰੀ ਨੇ ਝੱਬਰ ਦੀ ਨੇ ਜਥੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹਾ ਤੇ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ, “ਆਗੇ ਗੇਰਾ ਫੌਜ ਹੈ, ਆਗੇ ਬੜ੍ਹਕੇ ਤੋਂ ਗੱਲੀ ਚਲ ਜਾਏਗੀ।” ਝੱਬਰ ਜੀ ਤੇ ਜਥੇ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਹਥਿਆਰ ਸੂਤ ਲਏ ਤੇ ਕਿਹਾ, “ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਜਾਏ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਅਸੀਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ।” ਡੀ ਸੀ. ਕਰੀ ਨੇ ਦੋ ਮਿਟ ਵਿਚ ਹੀ ਚਾਬੀਆਂ ਝੱਬਰ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥ ਫੜਾਈਆਂ ਤੇ ਫੌਜ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਲਈ ਗਈ। 22 ਫਰਵਰੀ 1921 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 11.00 ਵਜੇ ਅੰਦਰ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦੇਖ ਕੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁੱਥਾਂ ਨਿਕਲ ਗਈਆਂ। ਸਾਰਾ ਫ਼ਰਸ਼ ਭਿੰਬਾਂ ਤੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲਾਲ ਰਹਿਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨਾਂ ਕੋਲ ਘੁਮਿਆਰਾ ਦੀਆਂ ਭੱਠੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼. ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਰੀਰਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ। 23 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਅੰਗੀਠਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼ਹੀਦ ਗੰਜ ਬਣਿਆ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। (www.banck)

ਸਿਰ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਡੇਰਾ ਵੀਰ ਹਕੀਕਤ ਰਾਏ

ਡਾ: ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਫ਼ਰਬਯੋਗ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਚੇ ਆਦਰਸ਼ ਦਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸ਼ਰੀਆਂ 'ਤੇ ਉੱਚਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵੀਰ ਹਕੀਕਤ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਅੱਜ ਵੀ ਬੀੜ ਪੰਚਮੀ ਫਾਲ ਦਿਨ ਸ਼ਹੀਦੀ ਮੇਲਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਦਾਦਾ ਨੰਦ ਲਾਲ ਪੂਰੀ ਸੱਤਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਸਨ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸਨ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਤਾ ਭਾਈ ਘਨੋਈਆ ਜੀ ਦੇ ਵੰਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਸੀ। ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਦਾਚਾਰ ਦੇ ਅੱਸ਼ ਇਸ ਬਾਲਕ ਨੂੰ ਵਿਰਸੇ ਵਿਚ ਮਿਲੇ ਸਨ। 10 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹਕੀਕਤ ਰਾਏ ਦਾ ਵਿਆਹ ਬਟਾਲੇ ਦੇ ਵਾਸਨੀ ਕੌਰੀ ਕੁਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਨੰਦ ਕੰਵ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਹਕੀਕਤ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਇਹ ਸੋਹਣਾ-ਸੁਨੱਖਾ ਹੋਣਦਾਰ ਬਾਲਕ ਅਰਬੀ, ਫ਼ਾਰਸੀ ਵੀ ਪੜ੍ਹ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਤਰਕ ਅਤੇ ਸਿਆਣਪ ਦਾ ਲੱਗ ਮਸ਼ੀਤ ਦਾ ਕਾਜ਼ੀ ਅਬਦੁਲ ਹੱਕ ਵੀ ਮੰਨਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਜਮਾਤੀ ਉਸ ਨਾਲ ਈਰਥਾ ਵੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਸਿਆਲਕੋਟ

ਦੇ ਇਸਲਾਮੀਆ ਮਦਰੱਸੇ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਕੁਝ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਧਰਮ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਅਤੇ ਅੱਪਸ਼ਬਦ ਕਹੇ। ਹਕੀਕਤ ਰਾਏ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਕੁਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਨੰਦ ਕੰਵ ਨਾਲ ਕਹਿਣਾ ਸਿੱਖਿਆ। ਹਕੀਕਤ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਇਹ ਸੋਹਣਾ-ਸੁਨੱਖਾ ਹੋਣਦਾਰ ਬਾਲਕ ਅਰਬੀ, ਫ਼ਾਰਸੀ ਵੀ ਪੜ੍ਹ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਤਰਕ ਅਤੇ ਸਿਆਣਪ ਦਾ ਲੱਗ ਮਸ਼ੀਤ ਦਾ ਕਾਜ਼ੀ ਅਬਦੁਲ ਹੱਕ ਵੀ ਮੰਨਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਜਮਾਤੀ ਉਸ ਨਾਲ ਈਰਥਾ ਵੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਸਿਆਲਕੋਟ

ਦੇ ਇਸਲਾਮੀਆ ਮਦਰੱਸੇ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਕੁਝ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਧਰਮ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਅਤੇ ਅੱਪਸ਼ਬਦ ਕਹੇ। ਹਕੀਕਤ ਰਾਏ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਕੁਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਨੰਦ ਕੰਵ ਨਾਲ ਕਹਿਣਾ ਸਿੱਖਿਆ। ਹਕੀਕਤ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਇਹ ਸੋਹਣਾ-ਸੁਨੱਖਾ ਹੋਣਦਾਰ ਬਾਲਕ ਅਰਬੀ, ਫ਼ਾਰਸੀ ਵੀ ਪੜ੍ਹ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਤਰਕ ਅਤੇ ਸਿਆਣਪ ਦਾ ਲੱਗ ਮਸ਼ੀਤ ਦਾ ਕਾਜ਼ੀ